

Rujan – mjesec novih početaka

Rujan je tradicionalno mjesec novih početaka. Prvašići se prvi put susreću sa školskim klupama i udžbenicima, dok svi drugi nastavljaju s usvajanjem novih znanja. Važnost obrazovanja neupitna je jer je ono temelj svih društvenih aktivnosti i proces koji traje cijeli život, a sastoji se od stalnog ispreplitanja formalnoga i neformalnog obrazovanja. Kako bismo obilježili rujana i početak nove školske godine, a uskoro i akademske godine, pripremili smo kratak pregled statističkih podataka iz područja obrazovanja u Hrvatskoj te analizirali što se promijenilo u proteklih deset godina.

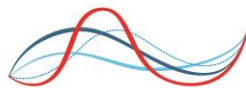
Broj vrtića u porastu

Sustav obrazovanja u Hrvatskoj počinje s ranim predškolskim odgojem i obrazovanjem koje obuhvaća odgoj, obrazovanje i skrb o djeci predškolske dobi. Ostvaruje se programima odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi za djecu u dobi od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Provodi se u predškolskim ustanovama i obuhvaća dječje vrtiće koji mogu biti državni (osnivač im je Republika Hrvatska ili jedinica lokalne uprave i samouprave), privatni (osnivač su im pravne i fizičke osobe te vjerske zajednice) ili druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, kao što su knjižnice, različite zdravstvene, socijalne, kulturne, sportske ustanove i udruge, ali i osnovne škole. Dječji vrtići javne su ustanove koje djelatnost predškolskog odgoja obavljaju kao javnu službu.

Promatrajući početak pedagoške godine 2017./2018., možemo primijetiti kako je bilo 33,2% više izvještajnih jedinica koje su ostvarivale programe predškolskog odgoja i obrazovanja, u odnosu na pedagošku godinu 2007./2008. Od toga je dječjih vrtića bilo više za 26,9%, a drugih pravnih osoba, kao što su škole, igraonice u knjižnicama ili drugim ustanovama te udruge više za 94,2%.

Ukupan broj djece koja su bila obuhvaćena nekim programom predškolskog odgoja i obrazovanja na početku pedagoške godine 2017./2018. u odnosu na isto razdoblje pedagoške godine 2007./2008. bio je veći za 22,5%. Promatrajući zaposlene s punim radnim vremenom u dječjim vrtićima, možemo primijetiti da se i njihov broj povećao u promatranom razdoblju, i to za 38,2%. Zanimljivo je istaknuti kako je u istom razdoblju zabilježeno 44,6% više odgojitelja i učitelja te 44,8% više pedagoga u udjelu zaposlenih s punim radnim vremenom u dječjim vrtićima.

Programi predškole dio su predškolskog obrazovanja te su obvezatni za svu djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu. Za djecu koja pohađaju dječji vrtić program predškole integriran je u redoviti program. Prema posljednjim raspoloživim podacima, onima za 2016./2017., programom predškole bilo je obuhvaćeno 6,3% manje djece koja nisu bila polaznici programa predškole koji je bio integriran u redoviti program predškolskog odgoja dječjeg vrtića, u odnosu na 2006./2007.

Na jednog učitelja dolazi 9,5 učenika

Većina djece u sustav obvezatnoga osnovnog obrazovanja kreće sa sedam godina, a rezultati nam pokazuju da je na početku školske godine 2017./2018. u prvi razred krenulo 20,3% učenika mlađih od sedam godina.

U odnosu na školsku godinu 2007./2008., broj osnovnih škola na početku školske godine 2017./2018. smanjio se za 0,9%, odnosno broj redovitih osnovnih škola smanjio se za 2,2%, dok se broj osnovnih škola za djecu i mladež s teškoćama u razvoju povećao, i to za 43,1%. Splitsko-dalmatinska županija imala je najviše osnovnih škola na početku školske godine 2017./2018., a slijedi ju Osječko-baranjska županija.

Promatrajući broj učitelja s punim radnim vremenom u redovitim osnovnim školama, možemo uočiti kako je broj učitelja na početku školske godine 2017./2018. bio veći za 2,5% u odnosu na školsku godinu 2007./2008., dok se u istom razdoblju broj učitelja u osnovnim školama za djecu i mladež s teškoćama u razvoju smanjio za 18,2%. Također, promatrajući ta dva razdoblja, možemo primijetiti kako se broj učiteljica s punim radnim vremenom u redovitim osnovnim školama povećao za 6,2%, a broj učitelja smanjio za 15,8%.

Broj učenika u redovitim osnovnim školama na početku školske godine 2017./2018. smanjio se za 15,5%, kao i broj učenika u osnovnim školama za djecu i mladež s teškoćama u razvoju, i to za 24,4%, u odnosu na početak školske godine 2007./2008.

Usporedimo li broj učenika u redovitim osnovnim školama s brojem učitelja, možemo primijetiti da se nastavlja trend smanjenja broja učenika. Naime, na početku školske godine 2007./2008. taj je odnos bio 1:12,5., dok je na početku školske godine 2017./2018. taj odnos bio 1:9,5.

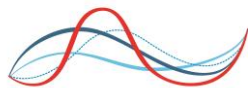
Učenici najviše upisuju tehničke i srodne škole

Nakon osnovne škole djeca nastavljaju školovanje u srednjim školama odnosno u sekundarnom obrazovanju, koje se s obzirom na nastavni plan i program dijeli na gimnazije te strukovne (tehničke i srodne te industrijske i obrtničke) i umjetničke (glazbene, plesne, likovne) škole.

Na početku školske godine 2017./2018. bilo je 4,2% više redovitih srednjih škola (gimnazija, tehničkih i srodnih te industrijskih i obrtničkih) u odnosu na isto razdoblje školske godine 2007./2008., međutim, u tim školama bilo je 15,5% manje učenika.

Uspoređujući posljednje raspoložive podatke za navedeno razdoblje, možemo primijetiti da se povećao udio tehničkih i srodnih škola u usporedbi s gimnazijom. Naime, početkom školske godine 2017./2018. bilo je više tehničkih i srodnih škola, i to za 9,6 postotnih bodova, što je vidljivo i u broju učenika kojih je u tim školama bilo više nego u gimnazijama, za 14,6 postotnih bodova.

Ako na isti način promatramo početak školske godine 2007./2008., uočiti ćemo da je trend bio isti, no brojke pokazuju da je bilo više tehničkih i srodnih škola, za 13,8 postotnih bodova, te više učenika, za 18,0 postotna boda, u usporedbi s gimnazijom.

Diplomira, ali i upisuje se sve više studenata

Od 2010. državna matura je obvezna za sve gimnazijalce, a učenici četverogodišnjih strukovnih škola moraju je položiti ako se žele upisati na studij jer je u Hrvatskoj uspjeh na državnoj maturi preduvjet za upis na visokoškolske ustanove. Visoka učilišta u Hrvatskoj dijele se na veleučilišta, visoke škole, fakultete i umjetničke akademije.

Ako pogledamo broj upisanih studenata možemo primijetiti da je u zimski semestar akademske godine 2017./2018. upisano 15,6% studenata više nego u istom razdoblju akademske godine 2007./2008.

U porastu je broj upisanih studenata na visoka učilišta u Hrvatskoj te broj studenata koji završavaju studij. Podaci pokazuju da ih je diplomiralo 56,1% više nego u 2007.

Stručni ili sveučilišni studij (preddiplomski i diplomski) najčešće završavaju osobe u dobi od 22 do 24 godine, dok akademski naziv magistra znanosti/sveučilišnog specijalista najčešće stječu osobe u dobi od 30 do 34 godine. Prosječna dob magistara znanosti i sveučilišnih specijalista koji su završili poslijediplomski studij u 2017. bila je 37,7 godina.

Usporedimo li 2017. i 2007., možemo vidjeti kako je u 2017. zabilježeno 53,6% doktora znanosti više nego u 2007., što se može pripisati uvođenju bolonjskog procesa i mogućnosti upisa doktorskog studija odmah nakon završetka diplomskoga sveučilišnog studija. U oba promatrana razdoblja prosječna dob doktora znanosti bila oko 39 godina. Najviše doktorskih disertacija u 2017. bilo je iz područja biomedicine i zdravstva, dok je u 2007. najviše doktorskih disertacija bilo iz područja prirodnih znanosti.

Promatrajući zaposlene na visokim učilištima, možemo primijetiti kako je nastavu u akademskoj godini 2017./2018. izvodilo 22,6% više nastavnika i suradnika nego u istom razdoblju akademske godine 2007./2008. U oba razdoblja među njima je bilo najviše doktora znanosti, i to za 12,1 postotni bod više nego u akademskoj godini 2017./2018.

Obrazovanje traje cijeli život, što potvrđuje i poznata latinska poslovice "Čovjek uči dok je živ", ali i posljednji raspoloživi podaci Ankete o obrazovanju odraslih u 2016. Anketa o obrazovanju odraslih jest istraživanje kojim se prikupljaju podaci o sudjelovanju odraslih osoba (osobe u dobi od 25 do 64 godine) u obrazovanju, osposobljavanju i učenju unutar konteksta cjeloživotnog učenja. Anketom su prikupljeni podaci o sudjelovanju odraslih u formalnome i neformalnom obrazovanju te informalnom učenju unatrag godinu dana od intervjua. Rezultati Ankete pokazuju da je u neformalnom obrazovanju najveći udio ispitanika, njih 39,8%, pohađalo radionice i seminare, od čega je njih 90,2% bilo zaposleno.